

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1891 (*Staatsblad* No. 124).

Zondag 21 April 1912. N^o. 1790.

Abonnementsprijs: franco aan huis, per drie maanden f 1,20, voor België per jaar f 5,30 bij vooruitbetaling, voor het verdere Buitenland en Ned.-Indië per jaar f 6 bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers f —,10. Abonnementen worden aangenomen door het Bureau te Amsterdam, Boekhandelaars, Postdirecteuren enz.

Advertentie: van 1 tot 6 regels f 1,20, voor elken regel meer f —,20.

Aanvragen en vermelding van liefdegaven f —12 per rekel.

LIII.

TWEED RIEKS.

XV.

En met eene groote stemme roepende, acide hij: Wat heb ik met u te doen, Jerns, gij Zone Gods des Allerhoogsten? Ik besweer u bij God, dat gij mij niet pijnigt.

Met het *Onze Vader* in de hand ook nog maar te twifelen aan het werkelijke bestaan van den satan, is altoos ondenkbaar. Elke twijfel te dien aanzien zou op niets minder neerkomen dan op volstrekte verwerping van den Christus Gods. Dat men toch voorzigtig zij. Indien men over het bestaan van satan gaat spreken, als of Jezus er aan geloofde, maar alleen omdat zijn tijdgenooten zulks ook deden, dan ligt hierin immers ultgesproken, dat Jezus niet alleen dwaling geloofde, maar dwaling geleerd heeft. En als we dan toch lezen, dat Jezus van zichzelf sprak: *„Ik ben de waarheid“*, dan komt men, er men er zich van bewust is, tot de ontzettende gedachte, dat Jezus niet alleen in dwaling verkeerde, zonder het zelf te weten, maar veel erger nog, zich geheel in zichzelf vergiste en bedroog, en onderwijl hij dwaling uitsprak, zich voordeed en aankondigde als de belichaming der waarheid. Laat ieder die den Heere belijdt, dan toch vast in zijn schoenen staan. Belijdt ge den Christus als God geopenbaard in het vleesch, dan kan er in hem van geen dwaling sprake zijn geweest; dan staan we, zijn woord aanvaardende, op rotsvasten bodem; maar dan moet ook al wat Hij sprak in zijn volle strekking door ons aanvaard worden. Blijkt nu, al hadden we niets van het *Onze Vader*, dat onze Heiland van het bestaan van satan uitging, hier vast in stond, en dit niet alleen, maar er op wees, er ons voor waarschuwde, er ons voor liet bidden, dat we toch van satan mochten verlost worden; en dit wel in zulk een zin, dat we niet slechts een enkele maal, maar dagelijks tegen satan te bidden hebben, en dat dit gebed tegen satan niet maar enkel lichamenlijk bezoeken, maar elken discipel des Heeren door Jezus zelf op de lippen wordt gelegd, — dan kan en mag het niet anders, of het volle besef van onze bestrijding door satan moet ons allen vervullen als een stuk van ons leven, dat we niet van ons mogen zetten, als bestond 't slechts in onze gedachten. We hebben dus niet alleen aan de realiteit van satans bestaan te gelooven, maar te erkennen en er volle wetenschap van niet ons om te dragen, dat satans inmeniging in ons leven een stuk van onze levenshistorie is; dat ieder onzer aan zijn aanvallen en bezoeken bloot staat; dat wie hier niets van af weet en er niets van merkt, door hem in slaap is gewiegd; en dat we, aan zijn bestaan vasthoudende, elken dag en bij elke besigheid in ons leven, altoos weer onze toevlucht tot onzen God hebben te nemen, of Hij ons van de aanvallen en uit den strik van satan verlossen mocht.

Alle uitvlucht, alsof er niet zou staan: Verlos ons van den Booze, maar verlos ons van *het* Booze, het zij hier opzettelijk herhaald, moet daarom met de meeste bevestigheid worden afgewezen. We kunnen la uren van gevaar bidden: Verlos mij van dit ondiur, zoo in een eenzaam woud, waarin men weerloos staat, een monster op ons loert of een tiger ons aangrijpt. En evenzoo kunnen we bidden: Verlos ons van ziekte, zoo krankheid ons aangreep en neerwierp. Dit toeh zijn stoffelijke kwaden, die ons belagen. Maar als ge bidt: Verlos mij van het Booze, en ge bedoelt daarmee een geestelijk kwaad, een vergiftiging van uw hart, een in u ingevlijnde zonde, dan heeft dit geen zin of beduidens, of er moet iets wezen, waardoor u dit geweld wordt aangedaan. Dit iets nu kan u zeer zeker toekomen van een stoffelijk voorwerp, het sien van god kan den lief maken, -het sien van 't zinlijke toe dwelft verlokken, maar dit op zichzelf is *het Booze* niet. Goud is op zichzelf goed, en ook het zinlijke in ons bloed werkt krachtens de natuur. Het kwaad, het booze, mengt er zich eerst in, en bedient er zich van als lastrument, zoo er een kwade, booze geest is, die tegen God overstaat, over ons macht heeft, en alle creaturen als middel gebruiken kan, om onzen geest te vergifigen en onze siel te verderven. Die boose geest kan niet uit zichzelf zijn. Hij moet een creatuur wezen. Als creatuur kan hij niet boos geschapen wezen. Er moet dus achter die

creatuurlijken geest, die boos werd, een historische liggen. Hij moet satan *geworden* zijn. Als zoodanig moet hij macht over ons kunnen uitoefenen. En tegen die macht, die booze macht, die de onheilige geest op ons werken laat, daartegen moet elken dag, moet voorbedachtelijk, moet opzettelijk, en moet met volle bewustzijn, ons gebed uitgaan.

Hadden we dit nu ons zelf aangepredikt, zoo kon men nog zeggen: ge zult u daarin vergissen, ge zult 't u wel zoo voorstellen, maar daarom is 't nog zoo niet. De mensch kan dwalen, en de gevallen mensch dwaalt schier immer. Maar nu het de Zone Gods is die ons deze bede op de lippen legt, nu is het in gehoorzaamheid aan Jezus doen van die bede, en het doen van die bede elken dag, een onszelf met volle bewustheid doen beleven in den werkelijken toestand waarin we verkeeren; een toestand die niet anders mag noch kan geteekend worden, dan dat wij persoonlijk, en alle menschen met ons, elken morgen en elken avond bloot staan aan zondige, onzen geest vergiftigende inwerkingen op ons gemoedsleven, en, gelijktijdig, ook op ons fysisch leven; van invloeden, die onheilig in oorsprong zijn, van demonische geesten uitgaan, en die, als God 't niet verhoedt, ons derwijls beheerschen kunnen, dat we, zonder 't zelf te weten, geestelijk verzwakken en verslapen voor wat onzen eigen persoon betreft, en niet minder door ons optreden in de wereld, zonder er een zweem van erg in te hebben, het Koninkrijk Gods tegenstaan en het rijk van satan bouwen. Merkt men nu gedurig, dat verreweg de meeste belijders des Heeren, tot zelfs in het midden toe, geen blijk of teeken geven, dat ze hiervan weet hebben, en dat zelfs de Dienaren des Woords o, zoo zelden blijken onder den indruk van deze ontzettende werkelijkheid te staan, dan zal men 't verstaan, waarom op de beteekenis van de laatste bede in het *Ons Vader*, vooral in dit verband, niet ernstig genoeg kan gewezen worden. Nu toch blijkt ons, dat satan door zijn invloeden en zijn werklagen een der machtigste factoren is, die mede optreden in het groote wereldproces, dat al wat God schiep van de Schepping af naar de Volinding toevordert.

Toont de opnemng van de zesde bede in het *Onze Vader*, hoe Jezus zag en wist, dat de invloeden, die uit het rijk der demonen op ons inwerken, voor het leven van een iegelijk onzer, voor al wie mensch is, en diecentgevoel voor heel ons geslacht in heel zijn historie, van overwegende beteekenis zijn, toch is hiermede nog op verre na niet ten volle aangeduid, wat factor satan in geheel het verloop van de worsteling tusschen zonde en genade, tusschen verderf en behoud is. Dit ontwaren we eerst zoo we er op letten, hoe de beteekenis van satan in het Nieuwe Testament zeer aanmerkelijk van die in het Oude Testament verschilt. De bestrijders van het bestaan van satan en zijn werkingen, zitten hiermede dan ook zeer verlegen. Op zich zelf zou in hun gedachtingang toch te verwachten zijn geweest, dat er in de oude historie der volken, en bijzonder in Israel, telkens en telkens weer van satan en heel het rijk der demonen sprake zou zijn geweest. Toen toch waren de heilige invloeden van de Openbaring nog eerst aan het opkomen, en heerschte paganistische afval aan alle kanten. In de dagen van Jezus daarentegen was de afscheiding van de Heidenwereld voor Israel zoo goed als volkomen geworden, algehoerij kwam in het Heilige Land zoo goed als niet meer voor. Nog wel leest men van Simon Magus, maar dat was te Samaria, niet in Israel. Van guichelars zelfs is te Jerusaleem geen sprake meer. Het monothetisme had na de ballingskap volkomen gezegevierd, en ook al lag in Jerusaleem en elders een heidensch paradijs, van een invloed dien het paganisme der Romeinen op de Joden uitoeft, leest

nen niets. Er omgekeerd van een onmiskenbaar invloed die van Israels God zelf op officieren uitging. Denk slechts aan wat men leest van den hoofdmann over honderd. Het aantal der Prosellieten nam daardoor, zoowel in het Joodsche land als daarbuiten, hand over hand toe. En ware het dan ook niet geweest, dat oudtijds zekere voorstellingen van demonen uit de Heidenwereld naar Israel waren toegekomen, zonder dat ze in Israel zelf vasten voet hadden, dan ware niet anders te verwachten geweest, dan dat in de dagen van Jezus het spoor hiervan geheel verdwenen ware, en dat, voorzover deze vroegere dwaling nog een spoor mocht hebben achtergelaten, slechts in den kring van Jezus discipelen hiervan niets hogenaamd meer zou zijn te merken geweest. Dat Jezus zelf zich nog met zulke magische voorstellingen

zou hebben ingelaten, ware dan ook volstrekt ondenkbaar.

Vonden we het dan ook zoo, dat men zeggen kon: het Nieuwe Testament is vol van zulke voorstellingen over een rijk der demonen, vooral in de oudste boeken; steeds echter wordt dit minder; bij de latere profeten verdwijnt dit verschijnsel almeer; en komt men ten slotte aan het Nieuwe Testament toe, dan is er geen spoor meer van over;—zoo zou hierdoor het zegel worden gedrukt op de bewering, alsof al 't spreken over satan en demonen niet dan menschen-verzinsel is geweest, en dat wij op hiervan volstrektelijk hebben te spenen. Slaat men daarentegen de Schrift op, en vraagt men hoe 't in de Schrift met de Satanologie gelegen is, dan vindt men vlak het omgekeerde. Dan toch blijkt van het opkomen van satan en zijn demonen in het Oude Testament zoo goed als niets, zoo men 't vergelijkt met wat er in het Nieuwe Testament over dit alles voorkomt. In het Oude Testament geschiedt er ook vermelding van, maar uiterst zeldzaam. Er zijn zelfs aanmerkelijke gedeelten in het Oude Testament, waarin ganschelijk niets over satan en zijn demonen voorkomt. Doch komt men uit het Oude Testament in de nieuwe beëindiging, en raadpleegt men al wat daar in de Evangelien en in de apostolische brieven als legt uit die eenige jaren aan de Kerk van alle eeuwen is aangeboden, dan stuiten we op eenmaal op een zoo gedurig herhaalde, zoo in alles ingrijpende, zoo telkens opnieuw zich aandienende vermelding en bespreking van wat op satan en het rijk zijner demonen betrekking heeft, dat op eens al 't leven er vol van is, en dit wel niet uitsluitend over wat het volk aangaat, maar ten minste even sterk voor wat betrekking heeft op Jezus zelf, en na hem op de apostelen die zijn Evangelie de wereld indroegen. En niet alleen, want ook hierop moet nadruk gelegd, in wat destijds voorviel en geproken werd, maar zelfs in klimmende mate nog in de visioenen die ons de toekomstige dingen voorstellen, en ons in breede schiedering doen zien, hoe in de Volëinding die komende is, de werstelling van satan en zijn demonen tegen het Koninkrijk der hemelen, en zijn daarop te volgen ondergang zelfs een machtig hoofdbestanddeel van het geheel dat ons getroffen wordt, uitmaken. Er is alzoo geen sprake van, dat het niet gelooven aan satans bestaan een hooger religieus bestaan zou zijn, waartoe het Evangelie ons opvoerde, maar veel eer omgekeerd moet gezegd, dat al wat op satan en zijn rijk betrekking had, in het Oude Testament nog slechts in vage trekken was aangeduid, en dat het juist het Nieuwe Testament is, waardoor heel de eere omtrent satan en zijn werkingen in het volle licht treedt, en zoo in de historie van Jezus zelf als van zijn rijk wordt vastgelegd, dat van nu af de loop van het Godsrijk niet te verstaan is, tenzij men ook met sataniet als een der hoofdfactoren rekene.

De zaak staat dus zoo, dat hetgeen ons onderscheidenlijk in beide Testamenten omtrent de demonische wereld wordt medegedeeld, in onverschillen strijd is met de voorstelling van hen, die in het spreken over Satan en zijn demonen niet anders zien dan een populair ingekleeden vorm van den strijd die in leders hart tusschen het heilige en onheilige gevoerd wordt, en daarentegen geheel klopt met de beïjdenis der Christelijke Kerk, die steeds hetgeen omtrent Satan en zijn rijk in de Heilige Schrift voorkomt, aanvaard heeft als nuchtere en eenvoudige uitdrukking van de werkelijkheid. Niet de beïjder die conform de Formulier van eenigheid beïjdt, staat hier verlegen, maar in verlegenheid geraakt hier juist hij, die ja nog aan het geloof wil vasthouden, maar het bestaan van een werzenlijk geestenwereld, in goede engelen en booze geesten uitengaande, ontkent.

Toch moet hier nog dieper op ingegaan. Op zichzelf toch blijft er altoos nog iets raadselachtigs in liggen, dat we in de historie van Israel en ook in de voorstelling van psalmisten en profeten zoo weinig van demonische werkingen vernemen, terwijl van het oogenblik af, dat Jezus optrad, de wereld der onreine geesten in geestelijke overhoering blijkt te zijn, en Jezus zelf gedurig uitlokt tot spreken en handelen; dat voorts na Jezus' hemelvaart weder minder van demonen te merken val; maar dat ten slotte in alle vergeschieden waarin ons de toekomst en de Volinding wordt geteekend, de demonische actie en de heilige reactie tegen de demonische wereld weer hand over hand toeneemt, en ten slotte heel de eindtijd samen beheerscht. Reeds aanstonds deed dit het vermoeden rijzen, dat de geboorte van den Christus en de komst van den

Messias tot Israël, voor satan's bewustzijn de nadering betekende van het einde van zijn macht. Dit vermoeden zou geen zin hebben, indien satan geen kennis had gedragen van wat er in het werk der genade gaande was. Let men er echter op, hoe meer dan eens een onreine geest, op'toegentlike dat hij door Jezus zal worden uitgeworpen, tot Jezus zegt: „Ik ken u wie gij zijt, namelijk de Heilige Gods, en ik weet dat Gij gekomen zijt om ons te pijnigen“, dan volgt hier bijna vazeel uit, dat zoo reeds een mindersoortige demon geheel op de hoogte van den gang van zaken was, het hoofd aller demonen dat hen allen in geestesgang verre te boven ging, zeer stellig bekend moest zijn met de betekenis van Jezus geboorte, als de profetie van het begin van het einde van zijn rijk.

Er blijft dan ook geen twijfel over, of satan heeft van het paradijs af, toen zonde, vloek en dood hem hope gaf, dat zijn triomf over den Almachtigen God ten slotte niet onmogelijk zou blijken, van geheel den gang van het Genadewerk kennis gedragen, en er zich, van meetaf, met eedduvelsche slimheid op toegelegd, om dit groote werk der genade te verwijderen. Aan dit alles valt natuurlijk niet te denken, zoo men in satan niets anders acht moeten zien dan een onpersoonlijke geest, zoo als ook wij spreken van revolutie-geest, volksgeest, geest van hoogmoed en dergelijke. Doch is reeds op grond van wat we in dit en het voorgaand artikel aanvoerden, al zulke onpersoonlijke opvatting van satan buitengesloten, dan ligt er niets ongelooftlijks in, dat men van meetaf niet alleen in de wereld der goede engelen, maar ook in de wereld der gevallen engelen, kennis heeft gedragen van de genade die te komen stond, van het feit dat de Christus in dit werk der genade het mystieke middenpunt zou vormen, en dat, was eenmaal de Messias op aarde verschenen, de grondslag van het rijk van satan voor altoos zou ondermijnd zijn. Over de natuur der geesten is door ons in een afzonderlijke uiteenzetting van de Engelen Gods gehandeld. Daarop kan dus thans niet nader worden ingegaan. Of men bij deze geesten van een *persoonlijke* existentie spreken wil, hangt af van de begripbepaling die men zich van een persoon vormt. Bindt men die begripbepaling te nauw aan het begrip van den mensch, dan komt men natuurlijk niet uit. Reeds hierin toch schijnt mensch en engel, en dus ook booze geest, geheel uiteen te loopen, dater in den mensch een proces is, in zulk een geest niet. De mensch, als klein wicht geboren in onnoozelheid en zonder enige kennis, groeit, neemt in kennis toe, en klimt allengs tot hooger staat op. Zulk een geest daarentegen schijnt volstrekt niet op *ontwikkeling*, van wat aard ook, te zijn aangelegd, maar van zijn eerste schepping af geheel gereed te zijn en over een alzijdige, geheel volkomene, zij 't al steeds creatuurlijke kennis te beschikken. Zóó nu het wezen ook van satan opgevat, moet er ook in hem een *ik* zijn, dat zichzelf van al wat buiten hem is onderscheidt, en aan dit *ik* moet niet alleen een eigen wil eigen zijn, die op de vervulling van eigen begeerten uitgaat, maar ook een bewustzijn, gelijk wij een bewustzijn hebben, en in dit bewustzijn moet kennis kunnen worden opgenomen van wat buiten hem geschiedt. Mits dit nu vast staat, is 't om 't even, of men van een persoonlijke bestaan van satan spreken wil, of liever den aard van zijn wezen zich wil voorstellen als voor wat hij punt aanzicht, van een eigen soort.

Heeft nu satan van meetaf zij 't al een andersoortige kennis, maar dan toch klare, helder-bewuste wetenschap bezeten van wat God de Heere in Israël door Abraham's roeping was voorbereidende, ook alzo speciale profetische kennis bezeten omtrent de komst van Israels Messias, en, toen de vervulling der profetie intrad, geweten waar Jezus op deze aarde was, hem in Maria's Zoon herkend, en alzo tevens geweten, dat er hem nu alles aan hing, om dit optreden van den Zoon Gods in menschedaante te verrijdelen, dan voelt men hoe satan geen satan zou geweest zijn, indien hij niet alles er op had toegelegd om God den Heere te sluw af te zijn, en alzo de zending van zijn Zoon te doen mislukken.

Doch zelfs dit zoo nog niet satans geheelde actie in de dagen van Jezus' optreden verklaren. Rekende men toch alleen hiermede, dan zou men verstaan, hoe door satan in Herodes' hart de gedachte werd opgewekt, om het in Bethlehem geboren Kindeke, waarvan de Wijzen uit het Oosten hem kwamen verhalen, van 't leven te berooven. En zoo zou 't te verstaan zijn, hoe 't kwam, dat zoo gedurig onder den wilden hoop een woeste neiging opkwam om Jezus te doodden. En vooral, hoe ten slotte Judas tot verraad werd.

Cataphas in het Sanhedrin van moordstuit vervuld, en ook Pilatus tot toegeven aan dien moordstuit bewogen werd, op 't ook evenroot door satan geprikkelde roepen van „kruist hem, kruist hem“, door het volk. Het zal dan ook wel waar zijn, dat achter en op dit alles satan's invloeden zullen hebben gewerkt. Maar toch blijft, ook al brengen men dit alles in rekening, nog geheel onverklaard, hoe 't kwam dat geheel de satanische inwerking op menschen, nergens in geen land en nooit op geen tijd zoo in 't oog loopend sterk is geweest, als juist in die dagen in het kleine land van Palestina. Want dit was toch metterdaad het geval. Men kan toegeven, dat er in het heidenland en vroeger dan nu nog dingen voorkomen, die veel sterker doen denken aan wat men wel „zwarte kunst“ heeft genoemd. Ook onder de Germanen, toen onze voorvaders nog heidenen waren, ging een demonische strooming die sterk in het oog liep en tot de zonerlingste verschijnselen leidde. Nog in de Middeleeuwen was men er ook in ons land vol van. Ook na de Reformatie werkte het heksengeloof en al wat er mee samenhangend door, en al heeft Balthazar Bekker in zijn *Bevoordeerde wereld* overreden, toch mag erkend dat ook zijn geschrift er toe bijdroeg, om deze heidensche nawerking uit onze Christelijke maatschappij uit te roeien. Maar, en hierop kan niet ernstig genoeg gelet worden, in die dagen toen Jezus op aarde omwandelde, droeg hetgeen we van demonische werkingen lezen, in Palestina een geheel ander, een veel ernstiger, maar ook tegelijk een veel booszer karakter. Iedien in zoo aangrijpende ontwikkeling der gebeurtenissen het woord niet te menschelijk klonk, zouden we zeggen, in wat destijds in Palestina plaats greep, beging satan een *antwoorzichtigheid*, en wel deze onvoorzichtigheid, dat hij zijn demonen niet in toom hield, en op geheel onbetegelde wijze onder de bevolking, waaronder Jezus optrad, liet huishouden, gelijk dit blijkt uit de veelvuldigheid van onreine geesten, die zich op velen onder de schare wierpen en telkens nieuwe slachtoffers maakten.

Natuurlijk is er tweeerlei wijze, waarop satan op ons menschelijk leven, op onze menschelijke historie, en zoo ook op de geschiedenis van het Koninkrijk der hemelen kan inwerken, de ééne stil en de andere rumoerig. Nu slaagt in den regel de stille kracht veel beter dan de druk zich uitende kracht. Wie het zachtst en 't meest onmerkbaar weet te sluipen, is de meest volcleerde diest. Veilig mag dan ook gezegd, dat de gewone manier waarop satan de kinderen der menschen verleidt en aan zijn doel verpand, stil en ongemerkt toegaat. Zoo stil zelfs, dat verwegde de meesten, die straks blijken zijn slachtoffer te zijn geworden, er niets van bespeurden dat 's zatan's invloed ondergingen, ja veelal zelfs er vermaak in hadden, voor de gedachte dat er een satan bestaan zou, niet anders dan spot over te hebben. Doch natuurlijk, voor die gansch stille bewerking is volle zelfbeheersching noodig; en zoo er nu ook geen oogenblik dange, wel geschikt om satan zijn zelfbeheersching te doen verliezen, dan moet 't wel de Kerstnacht zijn geweest. Natuurlijk had satan het geheele wereldproces met het uiterste der naastigheid gevolgd, en naar 't lip, bleef hij steeds zich inbeelden, dat de loop der dingen voor zijn zaak nog niet zoo kwaad stond. Volle na volk had zich over de aarde uitgebreid en geen der volken had hij zich dusver zien ontsnappen. Alleen dit kleine joodsche volk in Palestina maakte hierop inbreuk; maar wat was dat kustuutje van Palestina, vergeleken bij alle koninkrijken der aarde, en wat had zich in die koninkrijken der aarde niet een heerlijkheid weten uit te spreiden. Zoo scheen 't, alsof aan satan's zij de verre het overwicht was, en alsof de Almachtige, tegen Wien hij over stond, zich met een klein deeltje van deze wereld en haar bevolking moest vergenoegen. Vandaar dat rustige in de werking van zijn stille kracht.

Doch nu dreigde hierin op eenmaal een algeheele keer te zullen komen. Nu toch zoo satan op aarde niet enkel meer met menschen, maar ook met den *Heilige Gods* te doen krigen, gelijk en zijner demonen het dan ook zoo scherp tegen Jezus zelf uitsprak: „Ik weet wie gij zijt, namelijk de *Heilige Gods*“. En op die gedachte was er iets in satan dat sidderde. Dit verbrak in hem het rustige van de stille werking. Zoo verloor hij zijn zelfbeheersching, en hierdoor de beheersching over zijn demonen. En zoo verklaren het zich, dat er juist in die dagen, toen Jezus in Galilea verscheen, en wel met name na zijn Doop, toen hij openlijk als Messias optrad, een werking van onreine geesten op menschen uitging zóó veelvuldige en zóó angeregende, als men